

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	Psixologiyaya Giriş, PSYC101, 3KU (6 AKTS)
	Departament	Psixologiya
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2026–2027-ci tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Elton Eyvazov
	E-mail:	eltoneyvazov@gmail.com
	Telefon:	-
	Mühazirə otağı/Cədvəl	-
	Məsləhət saatları	Əvvəlcədən müəyyən edilmiş vaxt
Prerekvizitlər	-	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas ədəbiyyat 1. Morgan, C. T. (2025). Psikolojiyə giriş (25. baskı). Eğitim Yayınevi. 2. Plotnik, R. (2020). Psikolojiyə giriş (T. Geniş, Çev.). Kaknüs Yayınları. 3. Cüceloğlu, D. (2018). İnsan və davranış: Psikolojinin temel kavramları (45. baskı). Remzi Kitabevi. 4. Ulusoy, A. (Ed.). (2024). Eğitim psikolojisi (Gözden geçirilmiş 6. baskı). Anı Yayıncılık. Əlavə ədəbiyyat 1. Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2020). Dünden bugüne insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş (23. baskı). Evrim Yayınevi.	
Kursun təsviri	Psixologiyaya Giriş fənni psixologiyanın fəlsəfədən ayrılaraq müstəqil elm sahəsi kimi formalaşmasını, tarixi inkişafını, əsas nəzəri istiqamətlərini, alt sahələrini və psixoloji tədqiqatın fundamental metodlarını əhatə edir. Kurs çərçivəsində klassik şərtlənmə, operant şərtlənmə və sosial öyrənmə, yaddaş və unutma, düşüncə, dil və problem həll etmə kimi əsas psixoloji proseslər nəzərdən keçirilir. Motivasiya və emosiyalar, həyəcan, təşviş və stress, yuxu və yuxu problemləri də kursun əsas mövzuları sırasındadır. Fənnin sonrakı hissələrində uşaqlıqdan yetkinliyə qədər insan inkişafının əsas mərhələləri, şəxsiyyət və şəxsiyyəti izah edən nəzəri yanaşmalar öyrənilir. Sosial davranış, insanların bir-birinə təsiri və sosial mühitdə davranışın formalaşması ilə bağlı əsas sosial-psixoloji anlayışlar da kursun ümumi çərçivəsinə daxildir.	
Kursun məqsədləri	Elm olaraq psixologiyanın necə yarandığını və bu sahəni geniş prizmada təsvir	

	edə bilmək. Psixologiyanın alt bölmələrini və istifadə sahələrini ətraflı izah edə bilmək və fərqliliklərini müəyyənləşdirmək. Araşdırma metodlarını izah edə bilmək. Öyrənmənin müxtəlif yanaşmalarla formalaşmasının izahını verə bilmək, hər yanaşmaya aid nümunələr göstərə bilmək bacarığı qazanmaq. Yaddaş, düşüncə, dil və problem həlli kimi əsas psixoloji proseslərin işləmə mexanizmini başa düşmək. Motivasiya, emosiyalar, həyəcan, stress və frustrasiya ilə bağlı anlayışları mənimsəmək və gündəlik həyata tətbiq etmək. İnkişaf mərhələləri (uşaqlıq, yeniyetməlik, yetkinlik) haqqında bilik qazanmaq. Şəxsiyyətin formalaşması barəsində və şəxsiyyət nəzəriyyələri ilə bağlı ümumi bir məlumat əldə etmək.	
Təlim nəticələri	Psixologiyanın elm kimi formalaşmasının əsas mərhələlərini ardıcılıqla izah edə və əsas psixoloji yanaşmaları bir-birindən fərqləndirə bilir. Psixologiyanın əsas alt sahələrini verilmiş peşə və ya real həyat nümunələri ilə uyğunlaşdırır. Eksperiment, müşahidə, sorğu və digər əsas tədqiqat üsullarını fərqləndirə və sadə bir psixoloji sual üçün uyğun metod seçə bilir. Verilmiş davranış nümunəsində klassik şərtlənmə, operant şərtlənmə və sosial öyrənmə mexanizmlərindən hansının işlədiyini müəyyənləşdirə və seçimini əsaslandırır. Yaddaş və unutma proseslərini gündəlik situasiyalar üzərində izah edə və yaddaşın fəaliyyətinə təsir edən amilləri müəyyən edə bilir. Düşüncə, dil və problem həll etmə proseslərini fərqləndirə və onların konkret situasiyada necə qarşılıqlı əlaqədə olduğunu göstərə bilir. Motivasiya, emosional reaksiyalar, təşviş və stresslə bağlı psixoloji mexanizmləri real həyat nümunəsi əsasında təhlil edə bilir. Yuxunun əsas xüsusiyyətlərini və yuxu problemlərinin insanın gündəlik fəaliyyəti ilə əlaqəsini psixoloji baxımdan izah edə bilir. Uşaqlıq, yeniyetməlik və yetkinlik dövrlərini əsas psixoloji xüsusiyyətlərinə görə müqayisə edə bilir. Verilmiş davranış nümunəsini müxtəlif şəxsiyyət nəzəriyyələri əsasında şərh edə və yanaşmalar arasındakı fərqi göstərə bilir. Gündəlik sosial situasiyada fərdin davranışına təsir edən sosial amilləri müəyyənləşdirə və onları uyğun sosial-psixoloji anlayışlarla əlaqələndirə bilir.	
Tədris metodları	Mühazirə	+
	Qrup müzakirəsi	+
	Praktiki tapşırıqlar	+
	Praktiki məsələnin təhlili	+

	Tətbiq etmə		+
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı	06.11.2026	30
	Quiz 1	16.10.2026	10
	Quiz 2	04.12.2026	10
	Fəallıq və Davamiyyət		10 (hərəsi 5 olmaqla)
	Final imtahanı	08.01.2027	40
	Yekun		100
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Fəallıq tələbənin dərş zamanı psixoloji anlayışlarla işləmə səviyyəsinə əsasən qiymətləndirilir. Suallara cavab verməklə yanaşı, tələbənin verilmiş davranış nümunəsini şərh etməsi, fərqli psixoloji izahlar arasında əlaqə qurması, müzakirəyə əsaslandırılmış fikir gətirməsi və praktiki tapşırıqlarda iştirak etməsi nəzərə alınır. Dərş materialına hazırlıqlı yanaşan və fikrini kursda istifadə olunan anlayışlarla əsaslandırma bilən tələbə daha yüksək qiymətləndirilir. Dərşdə fiziki iştirak edib akademik fəaliyyətlərə davamlı şəkildə qoşulmamaq tam fəallıq balı üçün kifayət etmir. Davamiyyət semestr boyunca ayrıca qeydə alınır. Hər üç buraxılmış dərşə, yəni ümumilikdə 270 dəqiqəlik dərş saatına görə davamiyyət balından 1 bal çıxılır. Üzrlü səbəbdən dərşdə iştirak edə bilməyən tələbə universitetin müəyyən etdiyi qaydada müvafiq məlumatı təqdim etməlidir. Fənn üzrə ümumi dərş saatlarının 25 faizindən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır. Quiz 1 və Quiz 2 – hər biri 10 bal Quizlər kursun müvafiq mərhələsinədək tədris olunmuş mövzular üzrə əsas anlayışların və nəzəri fərqlərin mənimsənilməsini yoxlayır. Hər quiz 10 test sualından ibarətdir və hər düzgün cavab 1 bal ilə qiymətləndirilir. Quiz tələbənin fərdi işi hesab olunur; başqa şəxsdən cavab almaq və ya icazə verilməyən vasitədən istifadə etmək nəticənin ləğvinə səbəb olur. Aralıq imtahanı kursun ilk yarısında tədris olunan mövzular üzrə tələbənin anlayışları bir-birindən ayırd etməsini, əsas psixoloji mexanizmləri izah etməsini və verilmiş nümunədə uyğun anlayışı tanımasını qiymətləndirir. İmtahanda test sualları ilə yanaşı qısa açıq suallar da istifadə oluna bilər. Açıq cavablarda əsas meyar məlumatın həcmi deyil, anlayışın düzgün seçilməsi, izahın məntiqi olması və tələb olunduğu halda cavabın uyğun nümunə ilə dəstəklənməsidir. Final imtahanı semestr ərzində keçirilmiş bütün mövzuları əhatə edir. Tələbədən ayrı-ayrı mövzuları əzbər şəkildə təqdim etməklə yanaşı, fərqli psixoloji proseslər arasında əlaqə qurması və uyğun anlayışı verilmiş situasiyaya tətbiq		

etməsi gözlənilir. Yüksək qiymətləndirilən cavablar psixoloji terminləri düzgün istifadə edir, sualın tələb etdiyi mexanizmi aydın göstərir və nəticəni əsaslandırır. Mövzudan kənar məlumat, anlayışların qarışdırılması və nümunənin nəzəri izahla əlaqələndirilməməsi cavabın qiymətini aşağı salır. Süni intellektdən istifadə Süni intellekt alətləri dərsləndikən hazırlıq zamanı mürəkkəb anlayışlara alternativ izahlar tapmaq, mövzular arasında müqayisə aparmaq, özünü yoxlamaq üçün məşq sualları yaratmaq və öyrənmə planını təşkil etmək məqsədilə istifadə edilə bilər. AI tərəfindən verilən psixoloji məlumat həmişə düzgün hesab edilməməli və dərslik və ya etibarlı akademik mənbə ilə yoxlanılmalıdır. Tələbə AI cavabını əzbərləmək əvəzinə anlayışın məntiqini özü izah edə bilməlidir. Tədris siyasəti və davranış Tələbələrin dərs başlamazdan əvvəl auditoriyada olması və dərs prosesinə hazır şəkildə qoşulması gözlənilir. Dərs zamanı digər tələbələrin diqqətini yayındıran söhbətlərdən və dərslə əlaqəsi olmayan fəaliyyətlərdən çəkinmək lazımdır. Elektron cihazlardan istifadə dərslərin gedişinə, müzakirələrə və digər tələbələrin diqqətinə mane olmamalıdır. Dərs zamanı fikir mübadiləsində qarşılıqlı hörmət qorunmalı və fərqli baxışlar etik akademik ünsiyyət çərçivəsində müzakirə edilməlidir. Dərslərin mövzularından kənar fərdi məsələlərin konsultasiya vaxtında müzakirə edilməsi tövsiyə olunur. Təcili hallarda müəllimlə e-mail vasitəsilə əlaqə saxlanıla bilər.			
Cədvəl			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.	18.09.2026	Psixologiyaya giriş: tarixi inkişaf, əsas nəzəri istiqamətlər və alt sahələr. Psixologiyada Araşdırma Metodları	Rod Plotnik “Psixolojiye Giriş” (2009) (Fəsil 1) Clifford. T. Morgan “Psixolojiye Giriş” (2019) (Fəsil 1)
2.	25.09.2026	Öyrənmə Metodları, Klassik Şərtlənmə	Rod Plotnik “Psixolojiye Giriş” (2009) (Fəsil 9 və Fəsil 10) Clifford. T. Morgan “Psixolojiye Giriş” (2019) (Fəsil 4)
3.	02.10.2026	Öyrənmə Metodları, Operant Şərtlənmə	Rod Plotnik “Psixolojiye Giriş” (2009) (Fəsil 9 və Fəsil 10)

			Clifford. T. Morgan “Psikolojiyə Giriş” (2019) (Fəsil 4)
4.	09.10.2026	Öyrənmə Metodları Sosial Öyrənmə	Ulusoy., A. (2007). Eğitim Psikolojisi. (Fəsil 12)
5.	16.10.2026	Yaddaşın Formalaşması və Unutma Quiz 1	Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 11 və Fəsil 12) Doğan Cüceloğlu “İnsan ve Davranışı” 15-ci Nəşr (Fəsil 5)
6.	23.10.2026	Düşüncə və Dil, Problem həll etmə	Clifford. T. Morgan “Psikolojiyə Giriş” (2019) (Fəsil 6) Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 14) Doğan Cüceloğlu “İnsan ve Davranışı” 15-ci Nəşr (Fəsil 6)
7.	30.10.2026	Motivasiya və Emosiyalar Həyəcan, Təşviş Stress və İdarə Etmə	Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 15, 16 və Fəsil 21) Doğan Cüceloğlu “İnsan ve Davranışı” 15-ci Nəşr (Fəsil 7 və 8)
8.		Aralıq imtahanı	
9.	06.11.2026	Yuxu və Problemləri	Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 7)
10.	13.11.2026	İnkişaf Mərhələləri. Uşaqlıq Dövrü (1-ci həftə)	Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 17)
11.	20.11.2026	İnkişaf Mərhələləri. Uşaqlıq dövrü (2-ci həftə)	Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 17)
12.	27.11.2026	İnkişaf Mərhələləri. Yeni yetməlik və Yetkinlik dövrləri	Rod Plotnik “Psikolojiyə Giriş” (2009) (Fəsil 18)
13.	04.12.2026	Quiz 2 İnkişaf və Gündəlik Həyat	Doğan Cüceloğlu “İnsan ve Davranışı” 15-ci Nəşr (Fəsil 11)
14.	11.12.2026	Şəxsiyyət və Şəxsiyyət Nəzəriyyələri	Doğan Cüceloğlu “İnsan ve Davranışı” 15-ci Nəşr (Fəsil 12)
15.	18.12.2026	Mövzuların Ümumi Təkrarı	
16.	08.01.2027	Final imtahanı	